

Plan wynikowy z wymaganiami edukacyjnymi przedmiotu *Przyroda, część 1, fizyka* dla szkoły ponadgimnazjalnej

Temat (rozumiany jako lekcja)	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca)	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna)	Wymagania rozszerzające (ocena dobra)	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra)	Wymagania kompletne (ocena celująca)
1. Wymagania i umiejętności oraz kryteria oceniania w klasie II. Zasady BHP.					
Dział 1. Nauka i świat					
2. Metoda naukowa i wyjaśnianie świata	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – definiuje pojęcia: <i>doświadczenia, eksperymentu, problemu badawczego, hipotez, tezy</i>; – wymienia rodzaje metod badawczych stosowanych w fizyce; – wymienia przykłady zjawisk fizycznych. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia różnicę między tezą a hipotezą; – charakteryzuje obserwacje i eksperymenty fizyczne na wybranych przykładach; – wymienia podstawowe teorie rozwoju Wszechświata. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia różnicę między doświadczeniem a obserwacją; – charakteryzuje sposób dokumentowania wyników doświadczenia; – omawia podstawowe teorie rozwoju Wszechświata. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – określa warunki prawidłowego planowania i przeprowadzania doświadczenia; – omawia schemat działania naukowego w celu sformułowania teorii fizycznej; – definiuje indukcję i dedukcję jako dwa sposoby rozumowania. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – projektuje samodzielnie doświadczenie na dowolny temat, przeprowadza je, zapisuje wyniki i wyciąga wnioski; – podaje przykłady rozumowania indukcyjnego i dedukcyjnego; – charakteryzuje obserwację jako główną metodę poznania w astronomii.
3. Historia myśli naukowej	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia najważniejsze etapy rozwoju fizyki; – podaje przykłady najważniejszych osiągnięć w dziedzinie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia poglądy na budowę Wszechświata formułowane w starożytności i w średniowieczu; – opisuje sposoby 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – porównuje poglądy na budowę Wszechświata od czasów starożytnych po współczesność; – porównuje dobór 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ocenia rolę fizyki w kolejnych epokach historycznych; – charakteryzuje wybrane wielkie postacie starożytności i 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – posługuje się jednostką astronomiczną i jednostką świetlną; – porównuje teorie budowy Układu

	<p>fizyki w poszczególnych epokach historycznych;</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia sposoby badawcze stosowane w fizyce; – omawia teorię heliocentryczną Mikołaja Kopernika; – zna prawo powszechnej grawitacji Isaaca Newtona. 	<p>badawcze stosowane w różnych dziedzinach fizyki;</p> <ul style="list-style-type: none"> – podaje współczesne poglądy na budowę Wszechświata; – określa rolę obserwacji nieba w rozwoju poglądów na budowę Wszechświata; – wymienia zalety obserwacji pozaatmosferycznej. 	<p>metod badawczych wykorzystywanych w różnych dziedzinach fizyki;</p> <ul style="list-style-type: none"> – podaje znaczenie teorii Kopernika i obserwacji Galileusza; – zna prawa Keplera; – wskazuje trudności wynikające z obserwacji optycznych. 	<p>średniowiecza formułujące teorie budowy Wszechświata;</p> <ul style="list-style-type: none"> – opisują obserwacje Galileusza, Kopernika i Keplera i ocenia ich wkład w rozwój astronomii; – przedstawia hierarchiczną budowę Wszechświata. 	<p>Słonecznego: geocentryczną i heliocentryczną.</p>
<p>4. Wielcy rewolucjoniści nauki</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia poglądy Newtona na temat oddziaływania ciał; – opisuje cechy czasu i przestrzeni w teorii względności; – definiuje determinizm i indeterminizm; – podaje zasadę nieoznaczoności. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia zasady dynamiki Newtona; – przedstawia postulaty Alberta Einsteina w szczególnej teorii względności; – omawia założenia modelu budowy atomu wodoru Nielsa Bohra; – przedstawia rolę fizyki kwantowej w podważaniu poglądów deterministycznych. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – opisuje dylatację czasu i paradoks bliźniąt; – definiuje stan wzburzony i stan podstawowy w atomie wodoru; – przedstawia odkrycie Maxa Plancka dotyczące kwantów promieniowania; – wyjaśnia znaczenie zasady nieoznaczoności w mierzeniu wielkości fizycznych. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia doświadczenia potwierdzające słuszność ogólnej teorii względności; – wyjaśnia znaczenie odkrycia mechaniki kwantowej dla rozwoju fizyki teoretycznej; – stosuje zasadę nieoznaczoności dla położenia i pędu cząstki. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ocenia przełomowe znaczenie zasad dynamiki Newtona; – porównuje koncepcje czasu i przestrzeni w dynamice Newtona i w teorii Einsteina; – omawia znaczenie odkrycia mechaniki kwantowej; – przedstawia mechanikę kwantową jako teorię indeterministyczną.
<p>5. Dylematy moralne w nauce</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia osiągnięcia naukowe, które mają dobry i zły wpływ na 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – opisuje wady i zalety środków transportu; – wymienia wady i 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – opisuje historię prac nad bronią jądrową i rozterki moralne jej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – określa argumenty przemawiające za energetyką jądrową i 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje różne aspekty energetyki jądrowej i broni

	życie człowieka.	zalety wynalezienia prądu elektrycznego; – porównuje dylematy moralne naukowców.	twórców.	przeciwko niej.	jądrowej, analizując materiały pochodzące ze środków masowego przekazu.
6. Nauka i pseudonauka	Uczeń: – odróżnia informacje naukowe od pseudonaukowych.	Uczeń: – wyjaśnia, jak krytycznie podchodzić do informacji.	Uczeń: – przedstawia na przykładach czym jest astrologia, lewitacja, radiestezja.	Uczeń: – ocenia informacje (np. o lewitacji, różdżkarstwie, astrologii) pod kątem naukowym.	Uczeń: – podaje przykłady innych paranauk i wskazuje ich wpływ na współczesne życie człowieka; – wskazuje wiarygodne źródła naukowe poddające w wątpliwość znaczenie naukowe wskazanych paranauk.
7. Nauka w mediach	Uczeń: – omawia najnowsze osiągnięcia w badaniach kosmosu; – przedstawia informacje na temat LHC.	Uczeń: – porównuje informacje rzetelne z nieprawdziwymi.	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie w nauce Europejskiej Agencji Kosmicznej oraz CERN.	Uczeń: – podaje prawidłowe treści informacji.	Uczeń: – potrafi poddać krytycznej ocenie przykładowy tekst pseudonaukowy i wskazać jego błędy, niedociągnięcia, nierzetelne informacje bazując na wiarygodnych źródłach wiedzy.
8. Wykorzystanie komputera w nauce	Uczeń: – omawia przykłady wykorzystania narzędzi informatycznych w fizyce.	Uczeń: – wykorzystuje program Microsoft Excel do wykonywania obliczeń i wykresów wybranych zjawisk fizycznych.	Uczeń: – analizuje symulację zjawisk fizycznych przedstawioną na komputerze.	Uczeń: – interpretuje obiekty astronomiczne na symulacjach komputerowych.	Uczeń: – dokonuje odpowiedniego wyboru narzędzia do modelowania ciekawych zjawisk

					przyrodniczych oraz swobodnie porusza się po różnych programach symulujących różne zjawiska przyrodnicze.
9. Polscy badacze i ich odkrycia	Uczeń: – wyjaśnia, na czym polegały odkrycia Mikołaja Kopernika i Marii Skłodowskiej-Curie.	Uczeń: – analizuje naukowe, społeczne i gospodarcze znaczenie odkryć Kopernika i Skłodowskiej-Curie.	Uczeń: – przedstawia proces tworzenia teorii geocentrycznej.	Uczeń: – przedstawia historię odkrycia pierwiastków promieniotwórczych i omawia uwarunkowania tego odkrycia.	Uczeń: – przedstawia i ocenia znaczenie dokonań naukowych w krytalografii.
10. Powtórzenie wiadomości.	jw				
11. Sprawdzian wiadomości.	jw				
Dział 2. Nauka i technologia					
12. Wynalazki, które zmieniły świat	Uczeń: – wymienia najważniejsze odkrycia mające wpływ na rozwój łączności; – wymienia najważniejsze odkrycia mające wpływ na rozwój transportu; – wymienia odkrycia i wynalazki związane z	Uczeń: – przedstawia historię odkryć i wynalazków dotyczących przekazu informacji; – przedstawia historię odkryć i wynalazków dotyczących transportu; – przedstawia historię wynalazków: silnika	Uczeń: – wymienia podobieństwa i różnice w przekazywaniu informacji za pomocą radia, telefonu, telegrafu i oraz omawia zastosowanie tych wynalazków; – analizuje zasadność stosowania silników w	Uczeń: – ocenia znaczenie i zastosowanie radia, telefonu, telegrafu; – ocenia wpływ eksploatacji współczesnych silników na stan gospodarki i środowiska.	Uczeń: – podaje sposoby promowania pozytywnych postaw społecznych za pomocą nowoczesnych środków łączności; – ocenia znaczenie i zastosowanie różnych typów silników w przeszłości i we

	transportem i wykorzystujące różne źródła energii.	ciepłego, silnika parowego, silnika spalinowego, silnika elektrycznego.	pojazdach lądowych i wodnych do transportu ludzi i towarów.		współczesnym świecie.
13. Energia – od Słońca do żarówki	Uczeń: – wymienia naturalne i sztuczne źródła światła; – opisuje, czym jest światło i jakie są jego właściwości.	Uczeń: – wymienia właściwości światła płomienia, żarówki i lasera; – określa, czym jest promieniowanie elektromagnetyczne.	Uczeń: – porównuje naturalne i sztuczne źródła światła; – opisuje powstawanie światła w żarówce i w laserze; – omawia sposoby uzyskiwania oświetlenia dawniej i obecnie.	Uczeń: – przedstawia przykłady współczesnego wykorzystywania energetyki słonecznej.	Uczeń: – omawia perspektywy rozwoju energetyki słonecznej.
14. Światło i obraz	Uczeń: – wymienia barwy podstawowe i pochodne; – opisuje widmo światła białego powstającego podczas przejścia przez pryzmat.	Uczeń: – omawia powstawanie barw na obrazie telewizora; – opisuje powstawanie obrazu na siatkówce oka; – wymienia elementy światłoczułe w aparatach fotograficznych i kamerach.	Uczeń: – opisuje systemy zapisu barw: RGB i CMYK; – przedstawia schemat budowy aparatu fotograficznego.	Uczeń: – porównuje różne systemy zapisu barw; – omawia powstawanie obrazu na materiale światłoczułym.	Uczeń: – analizuje i opisuje informacje zawarte w ulotkach reklamowych producentów aparatów.
15. Sport	Uczeń: – opisuje wpływ butów i kombinezonów na wyniki sportowców; – wymienia przykłady rodzajów tarcia korzystnego i	Uczeń: – omawia siły działające na sportowca podczas biegu i podczas pływania; – opisuje zalety aerodynamicznych	Uczeń: – wymienia właściwości fizyczne sprzętu sportowego wpływające na osiągnięcie rekordów sportowych.	Uczeń: – omawia materiały stosowane do produkcji sprzętu sportowego.	Uczeń: – przedstawia właściwości materiałów, z których produkuje się stroje i sprzęt sportowy.

	niekorzystnego.	kształtów.			
16. Technologie przyszłości	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – opisuje budowę ciekłego kryształu; – wymienia elementy współczesnej elektroniki. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia zastosowanie ciekłego kryształu oraz innych elementów współczesnej elektroniki; – opisuje osiągnięcia techniczne wspomagające rozwój gospodarczy na świecie. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje zastosowanie ciekłego kryształu w monitorach i telewizorach. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia zasadę działania ciekłego kryształu we wskaźnikach cyfrowych. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – opisuje zmiany właściwości ciekłego kryształu zachodzące pod wpływem pola elektrycznego.
17. Współczesna diagnostyka i medycyna	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – definiuje terminy: <i>terapia, diagnostyka bezinwazyjna</i>; – przedstawia zasady, na których oparte są współczesne metody diagnostyki obrazowej. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia metody diagnostyczne wykorzystujące USG, EKG, KTG, EMG, rezonans magnetyczny i tomografię komputerową; – omawia metody terapii bezinwazyjnej: operację laserową i naświetlanie; – podaje przykłady materiałów stosowanych w implantach. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ocenia pozytywne i negatywne skutki terapii bezinwazyjnej; – opisuje wady i zalety badań rezonansem magnetycznym i tomografem komputerowym; – omawia cechy materiałów, z których wykonuje się implanty. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – opisuje zasadę działania USG, rezonansu magnetycznego i tomografii komputerowej; – rozróżnia rodzaje implantów i porównuje je. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – porównuje badanie rezonansem magnetycznym i tomografem komputerowym.
18. Ochrona przyrody. Efekt cieplarniany	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – opisuje, na czym polega efekt cieplarniany. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia wpływa działalności człowieka na zmiany klimatyczne. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia mechanizm powstawania efektu cieplarnianego. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje przyczyny i skutki globalnego ocieplenia. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – przeprowadza bilans energetyczny Ziemi.

19. Nauka i sztuka	Uczeń: – wymienia metody analizy obrazowej; – wymienia metody datowania dzieł sztuki.	Uczeń: – przedstawia informacje, które można uzyskać za pomocą analizy obrazowej.	Uczeń: – opisuje metody datowania dzieł sztuki: izotopową i termoluminescencyjną.	Uczeń: – omawia metody analizy obrazowej.	Uczeń: – porównuje metody analizy obrazowej, podając ich wady i zalety.
20. Powtórzenie wiadomości.	jw				
21. Sprawdzenie wiadomości.	jw				
Dział 3. Nauka wokół nas					
22. Uczenie się	Uczeń: – wymienia różne nośniki informacji; – definiuje nośnik informacji.	Uczeń: – odróżnia zapis cyfrowy od analogowego; – opisuje obecnie stosowane nośniki informacji oraz te, które nie są już używane; – podaje zakres stosowalności nośników informacji.	Uczeń: – wymienia wady i zalety zapisów: analogowego i cyfrowego.	Uczeń: – opisuje różnice między pamięcią flash a optycznym nośnikiem danych.	Uczeń: – analizuje fakt, że ogromna ilość informacji mieści się w pamięci przenośnej o niewielkich rozmiarach.
23. Barwy i zapachy świata	Uczeń: – omawia pojęcie <i>barwy</i> jako wrażenia wzrokowego; – przedstawia barwy podstawowe i	Uczeń: – wyjaśnia, dlaczego widzimy kolory; – omawia powstawanie barw pochodnych; – wyjaśnia, na czym	Uczeń: – przedstawia zasady drukowania wielobarwnego na przykładzie systemu zapisu RGB lub CMYK.	Uczeń: – omawia czynniki przyspieszające zjawisko dyfuzji; – opisuje, na czym polega druk	Uczeń: – porównuje systemy zapisu barw: RGB i CMYK; – charakteryzuje wpływ zjawiska dyfuzja na

	<p>poходne; – podaje definicję dyfuzji.</p>	<p>polega dyfuzja w gazach, cieczach i ciałach stałych.</p>		<p>wielobarwny; – opisując zjawiska występujące w środowisku, posługuje się poznanymi terminami.</p>	<p>środowisko naturalne człowieka.</p>
24. Cykle, rytmy i czas	<p>Uczeń: – wymienia przykłady zjawisk okresowych występujących w przyrodzie; – wymienia rodzaje kalendarzy; – podaje definicję zegara.</p>	<p>Uczeń: – wymienia zjawiska okresowe będące podstawą kalendarza i standardu czasu; – opisuje jednostki czasowe takie jak rok ziemski i tydzień.</p>	<p>Uczeń: – opisuje podział zegarów ze względu na działanie i zastosowanie.</p>	<p>Uczeń: - definiuje rok przestępny i wyjaśnia dlaczego on występuje.</p>	<p>Uczeń: - omawia zastosowanie zegarów w różnych dziedzinach życia.</p>
25. Śmiech i płacz	<p>Uczeń: – definiuje źródło dźwięku.</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia, na czym polega powstawanie i rozchodzenie się dźwięków; – określa zależność natężenia dźwięku od amplitudy i odległości od słuchacza.</p>	<p>Uczeń: – klasyfikuje fale dźwiękowe ze względu na częstotliwość i barwę; – charakteryzuje rytm i barwę śmiechu lub płaczu.</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia proces powstawania echa i pogłosu; – wyjaśnia, na czym polega rezonans akustyczny.</p>	<p>Uczeń: – wykorzystuje swoją wiedzę do wyjaśniania zjawisk akustycznych (śmiechu, płaczu i inne emocji) w życiu codziennym.</p>
26. Zdrowie	<p>Uczeń: – wymienia czynniki niebezpieczne i szkodliwe dla układu kostnego i mięśniowego człowieka; – przedstawia trzy sposoby wymiany</p>	<p>Uczeń: – podaje skutki działania czynników niebezpiecznych i szkodliwych na człowieka; – opisuje, w jaki sposób człowiek wymienia ciepło z otoczeniem;</p>	<p>Uczeń: – omawia sposoby ochrony układu ruchu człowieka przed działaniem czynników niebezpiecznych i szkodliwych.</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia, na czym polega wymiana ciepła z otoczeniem za pomocą konwekcji, przewodnictwa i promieniowania.</p>	<p>Uczeń: – charakteryzuje przykłady praktycznego wykorzystania przewodników i izolatorów cieplnych.</p>

	ciepła z otoczeniem.	– podaje sposoby zapobiegania przegrzaniu lub wychłodzeniu.			
27. Piękno i uroda	Uczeń: – opisuje, na czym polega harmonia sfer; – definiuje pojęcia: <i>symetrii i proporcji</i> .	Uczeń: – określa rolę obserwacji nieba w rozwoju poglądów na budowę Wszechświata.	Uczeń: – charakteryzuje wpływ koncepcji harmonii sfer na poznanie Wszechświata.	Uczeń: – przedstawia historyczne i współczesne teorie budowy Wszechświata; – określa rolę kryteriów estetycznych w teorii budowy Wszechświata.	Uczeń: – porównuje różne koncepcje budowy Wszechświata pojawiające się na przestrzeni dziejów.
28. Woda – cud natury	Uczeń: – wymienia właściwości fizyczne wody; – definiuje rozszerzalność cieplną; – definiuje ciepło właściwe.	Uczeń: – opisuje stany skupienia wody; – opisuje budowę cząsteczki wody; – określa zależność gęstości wody od głębokości, temperatury i zasolenia; – omawia, od czego zależy ciśnienie wody.	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie rozszerzalności cieplnej wody w przyrodzie; – wyjaśnia znaczenie ciepła właściwego wody w przyrodzie.	Uczeń: – wyjaśnia rolę oceanów w kształtowaniu klimatu na Ziemi; – charakteryzuje stany skupienia wody i omawia ich właściwości.	Uczeń: – analizuje szczególne właściwości wody i ich wpływ na życie na Ziemi; – analizuje zjawiska i procesy zachodzące podczas obiegu wody w przyrodzie.
29. Największe i najmniejsze	Uczeń: – wymienia największe i najmniejsze odkryte obiekty fizyczne; – podaje wartości największych prędkości, jakie można osiągnąć.	Uczeń: – wyjaśnia istnienie granicznych temperatur; – omawia najkrótszy i najdłuższy czas mierzalny przez człowieka; – przedstawia	Uczeń: – omawia budowę przyrządów służących do pomiaru bardzo krótkich i bardzo długich odległości i czasów.	Uczeń: – wymienia największe i najmniejsze urządzenia zbudowane przez człowieka.	Uczeń: – charakteryzuje metody pomiarów bardzo krótkich i bardzo długich czasów i odległości.

		największe i najmniejsze odległości.			
30. Powtórzenie wiadomości.	jw				
31. Sprawdzian wiadomości.	jw				

Plan wynikowy z wymaganiami edukacyjnymi przedmiotu *Przyroda*, część 4, geografia dla szkoły ponadgimnazjalnej

Temat (rozumiany jako lekcja)	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca)	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna)	Wymagania rozszerzające (ocena dobra)	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra)	Wymagania kompletne (ocena celująca)
Dział 1. Nauka i świat					
32. Jak wyjaśniano historię Wszechświata?	Uczeń: – zna zasady prowadzenia i dokumentowania obserwacji; – wymienia rodzaje metod badawczych stosowanych w geografii; – wymienia teorie budowy Wszechświata.	Uczeń: – określa zasady prowadzenia obserwacji; – charakteryzuje wybrane elementy Wszechświata; – streszcza teorie powstania Wszechświata.	Uczeń: – charakteryzuje zasady dokumentowania obserwacji; – porównuje obserwację i eksperyment jako metody badawcze; – porównuje teorie budowy Układu Słonecznego: geocentryczną i heliocentryczną.	Uczeń: – ocenia znaczenie obserwacji w rozwoju nauki; – analizuje wyniki wybranych obserwacji; – wyjaśnia teorię Wielkiego Wybuchu.	Uczeń: – planuje i przeprowadza obserwację dowolnego elementu środowiska; – analizuje poglądy na nieskończoność Wszechświata.
33. Rozwój myśli geograficznej	Uczeń: – wymienia najważniejsze etapy rozwoju nauk	Uczeń: – charakteryzuje wybrane odkrycia geograficzne;	Uczeń: – określa wpływ wybranych wynalazków i odkryć na rozwój nauk	Uczeń: – porównuje sposoby gospodarowania zasobami środowiska	Uczeń: – ocenia wpływ rozwoju nauk geograficznych na gospodarowanie

	<p>geograficznych; – wymienia znaczące odkrycia geograficzne; – zna zasadę aktualizmu geograficznego; – rozumie poglądy filozoficzno-naukowe określające relacje człowiek – środowisko przyrodnicze.</p>	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>nihilizmu</i>, <i>determinizmu</i> i <i>pozytywizmu geograficznego</i>; – określa sposoby gospodarowania zasobami przyrody na kolejnych etapach rozwoju gospodarczego świata.</p>	<p>geograficznych; – określa znaczenie obserwacji i eksperymentu w rozwoju nauk geograficznych.</p>	<p>naturalnego na poszczególnych etapach rozwoju gospodarczego; – ocenia przyczyny zmian w sposobie gospodarowania zasobami środowiska na przestrzeni wieków.</p>	<p>zasobami środowiska przyrodniczego.</p>
<p>34. Świat przed Kolumbem i po nim</p>	<p>Uczeń: – wymienia najważniejszych odkrywców.</p>	<p>Uczeń: – wymienia największe osiągnięcia odkrywców; – wymienia konsekwencje najważniejszych odkryć geograficznych.</p>	<p>Uczeń: – charakteryzuje osiągnięcia wybranych odkrywców na tle okresów historycznych, w których żyli; – objaśnia sposoby dokonywania wybranych odkryć.</p>	<p>Uczeń: – ocenia wpływ odkryć starożytnych filozofów na rozwój nauk geograficznych; – określa negatywne skutki odkryć geograficznych; – ocenia wpływ eksploracji wybranych regionów świata na ich zmiany społeczne i gospodarcze.</p>	<p>Uczeń: – dowodzi przełomowego znaczenia wybranych odkryć geograficznych.</p>
<p>35. Ingerencja człowieka w środowisko przyrodnicze</p>	<p>Uczeń: – wymienia przykładowe regiony klęsk ekologicznych; – wymienia rodzaje działalności człowieka najbardziej ingerujące w środowisko naturalne;</p>	<p>Uczeń: – wskazuje na mapie świata regiony najbardziej przekształcone przez człowieka; – wyjaśnia wpływ działalności człowieka na poszczególne</p>	<p>Uczeń: – charakteryzuje konsekwencje nadmiernej eksploatacji surowców mineralnych; – określa zmiany środowiska spowodowane nadmiernym poborem</p>	<p>Uczeń: – określa argumenty przemawiające za ingerencją człowieka w środowisko i przeciwko niej; – proponuje rozwiązania problemu degradacji środowiska</p>	<p>Uczeń: – przewiduje konsekwencje nadmiernej eksploatacji zasobów przyrody przez człowieka.</p>

	– zna terminy: <i>antropopresja, degradacja środowiska, dewastacja środowiska.</i>	elementy środowiska przyrodniczego.	wody i rabunkową gospodarką leśną.	spowodowanej działalnością człowieka.	
36. Czym różni się nauka i pseudonauki?	Uczeń: – wymienia metody weryfikowania informacji; – rozumie różnicę między teorią naukową a pseudonauką; – zna teorię kreacjonizmu.	Uczeń: – rozróżnia naukowe i pseudonaukowe treści; – wyjaśnia teorię kreacjonizmu; – wymienia naukowe zasady odtwarzania historii geologicznej Ziemi.	Uczeń: – klasyfikuje treści o tematyce geograficznej na naukowe i pseudonaukowe; – wskazuje niekonsekwencje w wybranych tekstach pseudonaukowych.	Uczeń: – ocenia informacje i poglądy pod względem naukowym; – porównuje naukowe i pseudonaukowe teorie dotyczące powstania Ziemi.	Uczeń: – posługuje się naukowymi metodami weryfikowania informacji.
37. Problemy globalne w mediach	Uczeń: – wymienia środki masowego przekazu prezentujące informacje geograficzne; – wymienia problemy globalne przedstawiane w mediach.	Uczeń: – streszcza różne informacje na temat problemów globalnych przedstawiane w mediach; – wymienia poglądy przemawiające za zjawiskiem efektu cieplarnianego i obalające to zjawisko.	Uczeń: – porównuje poglądy zwolenników i przeciwników funkcjonowania elektrowni jądrowych; – wyszukuje i wskazuje błędne informacje prezentowane w mediach.	Uczeń: – porównuje obraz świata prezentowany w mediach ze światem rzeczywistym; – ocenia wpływ wybiórczego przekazywania informacji na kształtowanie poglądów o świecie.	Uczeń: – ocenia informacje geograficzne prezentowane w mediach pod kątem ich zgodności z aktualną wiedzą naukową.
38. Modelowanie zjawisk geograficznych	Uczeń: – wymienia przykłady wykorzystania narzędzi informatycznych w geografii; – wymienia przykłady modelowania zjawisk geograficznych.	Uczeń: – określa możliwości wykorzystania narzędzi informatycznych w geografii; – charakteryzuje przykłady modeli zjawisk i procesów	Uczeń: – wyszukuje w internecie i selekcjonuje informacje na wybrany temat; – określa możliwości wykorzystania modeli zjawisk i procesów	Uczeń: – opracowuje informacje na wybrany temat na podstawie treści znalezionych w internecie; – wyjaśnia sposoby wykorzystania modeli	Uczeń: – ocenia możliwości przewidywania zmian środowiska, w tym zmian klimatycznych, z wykorzystaniem modelowania zjawisk i procesów.

		geograficznych.	geograficznych w różnych dziedzinach nauki; – wymienia korzyści i zagrożenia płynące z korzystania z internetu jako źródła informacji.	zjawisk i procesów geograficznych w uczeniu się; – ocenia możliwości korzystania z internetu jako źródła informacji.	
39. Odkrycia polskich podróżników	Uczeń: – wymienia najważniejszych polskich badaczy i odkrywców z dziedziny geografii; – wymienia największe osiągnięcia polskich badaczy.	Uczeń: – charakteryzuje największe osiągnięcia polskich badaczy, m.in. Pawła Edmunda Strzeleckiego, Jana Dybowskiego, Ignacego Domeyki; – wymienia społeczno-gospodarcze konsekwencje odkryć polskich badaczy.	Uczeń: – określa wkład polskich badaczy w rozwój nauk geograficznych; – charakteryzuje wybrane osiągnięcia na tle wydarzeń politycznych danych okresów historycznych.	Uczeń: – ocenia znaczenie odkryć polskich badaczy z punktu widzenia naukowego i społecznego; – określa gospodarcze i polityczne konsekwencje osiągnięć polskich badaczy.	Uczeń: – analizuje uwarunkowania polityczne, społeczne i kulturowe okresów historycznych, w których dokonano odkryć.
40. Powtórzenie wiadomości.	jw				
41. Sprawdzenie wiadomości.	jw				
Dział 2. Nauka i technologia					
42. GPS – świat na wyciągnięcie ręki	Uczeń: – wymienia elementy składowe systemu GPS; – wymienia urządzenia nawigacji satelitarnej; – wymienia przykłady dziedzin, w których jest wykorzystywany system nawigacji.	Uczeń: – omawia krótko historię powstania i rozwoju systemu GPS; – wymienia przykłady zastosowania systemu nawigacji w różnych dziedzinach gospodarki.	Uczeń: – wymienia przykłady urządzeń i sposobów określania współrzędnych geograficznych; – porównuje urządzenia do ręcznej nawigacji z nawigacją	Uczeń: – charakteryzuje rozwój systemów nawigacji satelitarnej w różnych częściach świata; – ocenia przydatność urządzeń GPS w życiu codziennym.	Uczeń: – ocenia znaczenie nawigacji satelitarnej w rozwoju usług; – stosuje GPS w wyznaczaniu trasy i położenia w czasie podróży.

			<p>samochodową; – charakteryzuje możliwości zastosowania nawigacji satelitarnej w turystyce.</p>		
43. Przyszłość energii słonecznej	<p>Uczeń: – wymienia warunki przyrodnicze sprzyjające rozwojowi energetyki słonecznej; – podaje przykłady zastosowania kolektorów słonecznych.</p>	<p>Uczeń: – wymienia wady i zalety energetyki słonecznej; – wskazuje regiony świata o najdogodniejszych warunkach przyrodniczych dla rozwoju energetyki słonecznej.</p>	<p>Uczeń: – analizuje dane statystyczne dotyczące wykorzystania energii słonecznej na świecie; – wskazuje kraje charakteryzujące się największym udziałem energii słonecznej.</p>	<p>Uczeń: – uzasadnia współczesne wykorzystanie energetyki słonecznej dla potrzeb gospodarki; – ocenia możliwości zaspokojenia potrzeb energetycznych świata energią słoneczną.</p>	<p>Uczeń: – przewiduje możliwości rozwoju energetyki słonecznej na świecie.</p>
44. Cywilizacja obrazkowa	<p>Uczeń: – określa znaczenie obrazu jako nośnika informacji w kulturach tradycyjnych; – wymienia formy obrazkowe przekazu informacji wykorzystujące nowoczesne technologie.</p>	<p>Uczeń: – określa znaczenie obrazu jako nośnika informacji w kulturach współczesnych; – wymienia wady i zalety przekazywania informacji w formie obrazkowej.</p>	<p>Uczeń: – charakteryzuje uwarunkowania społeczne i kulturowe obrazu jako przekazu informacji; – wymienia przykłady stosowania i wykorzystywania obrazu jako źródła informacji w życiu codziennym.</p>	<p>Uczeń: – porównuje znaczenie obrazu jako przekazu informacji w kulturach tradycyjnych i współczesnych; – ocenia wady i zalety przekazu informacji za pomocą obrazu.</p>	<p>Uczeń: – ocenia konsekwencje wzrostu znaczenia przekazu informacji za pomocą obrazu we współczesnym świecie; – przewiduje perspektywy rozwoju cywilizacji obrazkowej.</p>
45. Geografia osiągnięć sportowych	<p>Uczeń: – wymienia warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze</p>	<p>Uczeń: – wskazuje regiony charakteryzujące się występowaniem</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia wpływ trenowania na dużych wysokościach na</p>	<p>Uczeń: – określa predyspozycje organizmu człowieka</p>	<p>Uczeń: – ocenia znaczenie rozwoju technologii w osiąganiu sukcesów</p>

	wplywajace na osiagniecia sportowe; – rozumie znaczenie pojecia <i>sportu narodowego</i> ; – wymienia kraje, z ktorych sportowcy osiagaja najlepsze wyniki w sportach zimowych.	sprzyjajacych warunkow do rozwoju wybranych dyscyplin sportu; – wymienia warunki przyrodnicze majace znaczenie przy uprawianiu wybranych dyscyplin sportowych.	wydolnosc organizmu; – charakteryzuje warunki przyrodnicze sprzyjajace rozwojowi sportow zimowych.	do uprawiania wybranych dyscyplin sportu; – porownuje wplyw uwarunkowan przyrodniczych i pozapryrodniczych na sukcesy sportowe.	sportowych.
46. Krajobrazy krzemowe	Uczeń: – wymienia przyklady technopolii na swiecie; – wymienia galuzie przemyslu zaawansowanych technologii.	Uczeń: – wymienia czynniki sprzyjajace wystepowaniu i rozwojowi technopolii; – wskazuje na mapie najwieksze technopolie na swiecie; – wymienia przyklady najwiekszych osiagniec wybranych galuzi przemyslu zaawansowanych technologii.	Uczeń: – wyjaśnia dysproporcje rozmieszczenia ośrodków nowych technologii między krajami o różnym stopniu rozwoju; – charakteryzuje największe osiągnięcia poszczególnych gałęzi przemysłu zaawansowanych technologii.	Uczeń: – wyjaśnia wpływ znaczących osiągnięć przemysłu nowych technologii na rozwój innych gałęzi przemysłu – uzasadnia zależność rozwoju usług od osiągnięć przemysłu nowych technologii.	Uczeń: – ocenia możliwości rozwoju ośrodków przemysłu nowych technologii w krajach o różnym stopniu rozwoju.
47. Geografia medyczna	Uczeń: – wymienia przyklady chorob cywilizacyjnych wystepujacych na swiecie; – wymienia warunki sprzyjajace wzrostowi zachorowalnosci na choroby cywilizacyjne;	Uczeń: – rozróżnia czynniki warunkujace rozwój chorob cywilizacyjnych w państwach o różnym stopniu rozwoju; – wskazuje regiony o najwyzszej zachorowalnosci na HIV	Uczeń: – wymienia czynniki sprzyjajace rozprzestrzenianiu sie chorob zakaźnych we wspolczesnym swiecie; – analizuje dane statystyczne dotyczace zachorowalnosci na	Uczeń: – uzasadnia znaczenie dzialan profilaktycznych w ograniczaniu zachorowalnosci na choroby cywilizacyjne; – proponuje dzialania ograniczajace	Uczeń: – ocenia skutecznosc dzialan prozdrowotnych majacych ograniczyc rozwoj chorob cywilizacyjnych.

	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia przyczyny dużej zachorowalności na AIDS w Afryce. 	<ul style="list-style-type: none"> i AIDS; – wymienia sposoby radzenia sobie ze stresem jako jednym z czynników wywołujących choroby cywilizacyjne. 	<ul style="list-style-type: none"> choroby cywilizacyjne; – proponuje działania poprawiające stan zdrowia i ograniczające rozwój chorób cywilizacyjnych. 	<ul style="list-style-type: none"> zachorowalność na AIDS na świecie. 	
48. Ochrona błękitnej planety	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcie <i>zrównoważonego rozwoju</i>; – wymienia zasady zrównoważonego rozwoju; – wymienia przykłady stosowania recyklingu; – wymienia formy ochrony przyrody. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia przykłady racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi w gospodarce; – wyjaśnia pojęcie <i>bioróżnorodności</i>; – wskazuje na mapie przykładowe formy ochrony przyrody w Polsce i na świecie. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje przykłady racjonalnego gospodarowania zasobami przyrody w życiu codziennym; – określa znaczenie ochrony zasobów naturalnych i bioróżnorodności; – charakteryzuje rolę form ochrony przyrody. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – uzasadnia konieczność działań zgodnych z zasadami zrównoważonego rozwoju w gospodarowaniu surowcami mineralnymi; – charakteryzuje korzyści wynikające ze stosowania alternatywnych źródeł energii. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – stosuje zasady racjonalnego gospodarowania zasobami przyrody w życiu codziennym; – przewiduje zmiany w strukturze użytkowania energii w związku z wyczerpywaniem się jej tradycyjnych źródeł.
49. Dawniej i dziś – jak zmienia się świat	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcie <i>pejzażu</i>; – wymienia nazwiska polskich pejzażyistów z XIX i XX wieku; – wymienia elementy krajobrazu przedstawiane na obrazach na podstawie obserwacji. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – określa zmiany środowiska przyrodniczego, które nastąpiły w wyniku zmian klimatycznych; – określa na podstawie obrazów cechy gospodarowania w rolnictwie w Polsce na przełomie XIX i XX wieku. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – porównuje krajobrazy przedstawione na obrazach z obrazem współczesnym; – charakteryzuje zmiany krajobrazu, które nastąpiły w wyniku wielkiej rewolucji przemysłowej. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – określa rolę obrazów jako źródeł informacji o cechach przyrodniczych i zmianach zagospodarowania danego obszaru; – charakteryzuje wpływ teorii o istnieniu Atlantydy na wyobraźnię i twórczość 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – dowodzi ważności przedstawiania obiektów historycznych na obrazach.

				artystyczną.	
50. Powtórzenie wiadomości.	jw				
51. Sprawdzian wiadomości.	jw				
Dział 3. Nauka wokół nas					
52. Globalizacja wiedzy	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia termin <i>globalizacji wiedzy</i>; – wymienia źródła informacji geograficznej; – wymienia źródła informacji geograficznej w internecie. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia przejawy globalizacji wiedzy w aspekcie społecznym i gospodarczym; – wymienia wady i zalety korzystania z internetu jako źródła informacji; – wymienia pozytywne i negatywne aspekty globalizacji wiedzy. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – określa rolę mediów elektronicznych w procesie zdobywania wiedzy; – dzieli źródła informacji w internecie na rzetelne i nierzetelne. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje rolę mediów elektronicznych w procesie rozpowszechniania informacji; – porównuje tradycyjne źródła informacji ze współczesnymi wykorzystywanymi w procesie uczenia się. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ocenia korzyści i zagrożenia płynące z pozyskiwania wiedzy za pomocą mediów elektronicznych.
53. Barwy świata – w poszukiwaniu koloru	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia przykłady krajobrazów jednobarwnych występujących na świecie; – wymienia przykłady krajobrazów różnorodnych; – wskazuje obszary charakteryzujące się zmiennością opadów atmosferycznych w ciągu roku. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje przykłady regionów charakteryzujących się jednolitymi i wielobarwnymi krajobrazami; – określa uwarunkowania przyrodnicze regionów charakteryzujących się krajobrazami barwnymi i jednolitymi. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje różnorodność krajobrazową wybranych regionów świata; – charakteryzuje zmiany krajobrazów na świecie następujące wraz ze zmianami klimatycznymi w poszczególnych strefach klimatycznych. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – porównuje różnorodne krajobrazy antropogeniczne; – analizuje cechy charakterystyczne regionów świata o różnorodności krajobrazowej; – określa wpływ długości dnia i nocy w różnych częściach Ziemi na zróżnicowanie krajobrazowe. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ocenia uwarunkowania występowania różnorodnych krajobrazów na świecie; – porównuje zmienność krajobrazową i działalność człowieka na obszarach występowania sezonowych opadów atmosferycznych.

<p>54. Cykliczne zmiany krajobrazów</p>	<p>Uczeń: – wymienia cykle przyrodnicze; – wymienia przykłady zjawisk przyrodniczych o zmienności dobowej, miesięcznej i rocznej; – określa wyznacznik pór roku w strefie klimatów umiarkowanych.</p>	<p>Uczeń: – określa czynniki warunkujące występowanie cyklicznych zjawisk przyrodniczych; – charakteryzuje zmienność pór roku w poszczególnych strefach klimatycznych; – wskazuje obszary występowania termicznych pór roku.</p>	<p>Uczeń: – charakteryzuje cykliczność pór roku w regionach o odmiennych warunkach klimatycznych; – charakteryzuje zróżnicowanie krajobrazowe w czasie trwania termicznych pór roku; – określa trudności w funkcjonowaniu człowieka i gospodarowaniu obszarami, w których występują zjawiska cykliczne, np. pływy, dni i noce polarne.</p>	<p>Uczeń: – analizuje zmienność krajobrazową związaną z występowaniem monsunów; – określa sposoby przystosowania się do trudnych warunków środowiska związanych z cyklicznością zjawisk przyrodniczych; – charakteryzuje cykl geologiczny powstawania skał różnych typów genetycznych.</p>	<p>Uczeń: – charakteryzuje znaczenie procesów wewnętrznych i zewnętrznych w cyklu geologicznym.</p>
<p>55. Śmiech i płacz w różnych kręgach kulturowych</p>	<p>Uczeń: – wymienia rodzaje emocji; – wymienia czynniki warunkujące sposoby wyrażania emocji; – podaje normy społeczne w wyrażaniu emocji obowiązujące w kulturze zachodnioeuropejskiej.</p>	<p>Uczeń: – wymienia przykłady sposobów wyrażania emocji w społeczeństwach tradycyjnych; – określa charakterystyczne sposoby wyrażania emocji w społeczeństwach nowoczesnych.</p>	<p>Uczeń: – określa wpływ postępu cywilizacyjnego na sposób wyrażania emocji; – wyjaśnia wpływ kultury i tradycji japońskiej na sposób wyrażania emocji; – określa sposób wyrażania emocji w różnych sytuacjach</p>	<p>Uczeń: – porównuje sposób wyrażania emocji wśród mieszkańców Europy Północnej i Południowej; – wyjaśnia przyczyny różnych sposobów wyrażania emocji przez społeczność tradycyjne i nowoczesne.</p>	<p>Uczeń: – ocenia wpływ postępu cywilizacyjnego i norm społecznych na sposób wyrażania emocji.</p>

			życiowych.		
56. Co każdy turysta wiedzieć powinien?	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia przykłady chorób tropikalnych; – wymienia regiony największego zagrożenia chorobami tropikalnymi; – wymienia przykłady klęsk żywiołowych występujących na obszarach atrakcyjnych turystycznie; – wymienia przykłady niebezpiecznych zwierząt i trujących roślin. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje regiony o największym zagrożeniu dla turystów; – określa warunki przyrodnicze sprzyjające rozwijaniu się chorób tropikalnych; – wymienia konsekwencje wystąpienia niebezpiecznych zjawisk przyrodniczych; – wskazuje zasięg występowania wybranych niebezpiecznych zwierząt. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje wybrane regiony pod względem zagrożenia dla turystów; – określa rodzaj zagrożeń związanych z wybuchem lokalnych konfliktów lub zamachów terrorystycznych; – określa sposoby przystosowania się do ekstremalnych warunków termicznych. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ocenia skuteczność działań zabezpieczających przed chorobami tropikalnymi; – określa sposoby zachowania się w sytuacji zagrożenia zdrowia lub życia; – wyjaśnia znaczenie jaskrawego zabarwienia wybranych gatunków zwierząt. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – planuje poradnik dla turystów ostrzegający i chroniący przed niebezpiecznymi sytuacjami; – ocenia rolę edukacji w przeciwdziałaniu zagrożeniom w regionach turystycznych.
57. Kanony piękna świata	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcie <i>kanonu piękna</i>; – wymienia elementy mające wpływ na piękno danego obiektu. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia uwarunkowania kanonów piękna; – wymienia przykłady kanonów piękna w różnych kulturach; – wskazuje elementy świadczące o pięknie krajobrazu naturalnego. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje zmiany, jakie nastąpiły w postrzeganiu piękna na przestrzeni lat; – porównuje krajobrazy naturalne i antropogeniczne w aspekcie estetyki. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – porównuje kanony piękna w kulturach tradycyjnych i współczesnych; – wyjaśnia uwarunkowania kanonów piękna w wybranych kulturach; – porównuje zabytkowe obiekty architektoniczne ze 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ocenia współczesne wyznaczniki piękna istniejące w świadomości społeczeństw.

				współczesnymi budowlami.	
58. Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi Ziemi	Uczeń: – wymienia elementy hydrosfery; – wyjaśnia pojęcia: <i>deficytu wody i pustynnienia obszarów.</i>	Uczeń: – wskazuje obszary na świecie z dodatnim i ujemnym bilansem wodnym; – wymienia konsekwencje występowania niedoboru wody; – wymienia sposoby racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi.	Uczeń: – określa działania człowieka, które przyspieszają spływ powierzchniowy, przyczyniając się do zmniejszenia zasobów wody; – określa znaczenie wody w poszczególnych sektorach gospodarki; – wymienia działania służące zwiększeniu zasobów wodnych na świecie.	Uczeń: – proponuje działania, które można stosować w życiu codziennym w celu ochrony zasobów wodnych; – porównuje zużycie wody na jednego mieszkańca w krajach o różnym stopniu rozwoju; – uzasadnia wzrost zapotrzebowania na wodę wraz z postępem cywilizacyjnym.	Uczeń: – stosuje zasady racjonalnej gospodarki zasobami wodnymi w życiu codziennym; – proponuje możliwe do zastosowania sposoby oszczędzania wody w różnych działach gospodarki.
59. Rekordy Ziemi	Uczeń: – wymienia przykłady ekstremalnych cech środowiska.	Uczeń: – wskazuje obszary charakteryzujące się ekstremalnymi cechami środowiska.	Uczeń: – wyszukuje informacje na temat ekstremalnych cech środowiska.	Uczeń: – porównuje rekordy geograficzne w skali lokalnej, regionalnej i globalnej.	Uczeń: – ocenia wpływ ekstremalnych cech środowiska na życie i działalność człowieka.
60. Powtórzenie wiadomości.	jw				
61. Sprawdzian wiadomości.	jw				